

Odkaz:

Rozsudek Soudu prvního stupně (prvního rozšířeného senátu) ze dne 8. července 1999, Vlaamse Televisie Maatschappij NV proti Komisi Evropských společenství, věc T-266/97, Recueil 1999, s. II-2329*

Klíčová slova:

Čl. 90 odst. 3 Smlouvy o ES (nyní čl. 86 odst. 3 ES) – Právo být vyslechnut – Čl. 90 odst. 1 Smlouvy o ES (nyní čl. 86 odst. 1 ES) ve spojení s článkem 52 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 43 ES) – Výhradní právo na vysílání televizní reklamy ve Flandrech

Předmět:

Návrh na zrušení rozhodnutí Komise 97/606/ES ze dne 27. června 1997 podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy o ES o výhradním právu na vysílání televizní reklamy ve Flandrech (Úř. věst. L 244, s. 18)

Skutkové okolnosti a právní otázky:

Skutkový základ sporu

¹ Článek 127 belgické ústavy svěřuje Radě Francouzského společenství a Radě Vlámského společenství pravomoc upravovat kulturní záležitosti, nakolik se týkají té či oné z nich.

² Vlámské právní předpisy upravující sdělovací prostředky byly konsolidovány vyhláškou vlámské vlády ze dne 25. ledna 1995 o konsolidaci nařízení týkajících se televizního a rozhlasového vysílání (*Moniteur Belge* ze dne 30. května 1995, s. 15058; oprava v *Moniteur belge* ze dne 31. října 1995, s. 30555), které bylo ratifikováno nařízením Rady Vlámského společenství ze dne 23. února 1995 (dále jen „kodex“).

³ Kodex konsoliduje zejména ustanovení obsažená v nařízení ze dne 28. ledna 1987 o přenosu rozhlasových a televizních programů v rozhlasových a televizních kabelových sítích a o schválení neveřejnoprávních televizních společností (dále jen „nařízení z roku 1987“, *Moniteur belge* ze dne 19. března 1987, s. 4196), v nařízení ze dne 12. června 1991 o právní úpravě reklamy a sponzorování v rozhlasovém a televizním vysílání (*Moniteur belge* ze dne 14. srpna 1991, s. 17730) a v nařízení ze dne 4. května 1994 o rozhlasových a televizních kabelových sítích a o povolení vyžadovaném pro zřízení a provozování těchto sítí a o podpoře vysílání a výrobě televizních programů (*Moniteur belge* ze dne 4. června 1994, s. 15434).

⁴ Články 39 až 41 kodexu stanoví:

„Článek 39. Na základě doporučení Rady pro sdělovací prostředky může vlámská vláda schválit soukromé subjekty televizního vysílání za podmínek stanovených v této kapitole.

K tomu, aby mohly být tyto subjekty schváleny, musí být založeny jako soukromoprávní právnické osoby a musí mít sídlo v nizozemsky hovořícím regionu nebo v dvojjazyčném regionu Brusel-hlavní město.

---

* Jednací jazyk: nizozemština

Článek 40. Předmětem činnosti soukromých subjektů televizního vysílání je tvorba programů. Mohou vykonávat veškeré činnosti, které přímo nebo nepřímo přispívají k dosažení tohoto cíle.

Článek 41. Schváleny mohou být tyto subjekty:

1) soukromý subjekt televizního vysílání, jehož vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství;

...“

5 Články 44 až 50 kodexu obsahují ustanovení o soukromém subjektu televizního vysílání, jehož vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství. Článek 44 odst. 1 první pododstavec týkající se podmínek schválení zní takto:

„Soukromý subjekt televizního vysílání, jehož vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství, má status soukromoprávní společnosti. Základní kapitál společnosti tvoří výhradně akcie na jméno. Minimálně 51 % tohoto kapitálu musí upsat vydavatelé deníků a týdeníků v nizozemském jazyce.“

6 Článek 46 první pododstavec stanoví, že „doba platnosti schválení soukromého subjektu televizního vysílání, jehož vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství, je osmnáct let“.

7 Článek 80 první a druhý pododstavec kodexu stanoví:

„Subjekty rozhlasového a televizního vysílání Vlámského společenství nebo schválené Vlámským společenstvím mohou vysílat reklamu pouze tehdy, mají-li k tomu povolení udělené vlámskou vládou [...]

Pouze jeden ze subjektů rozhlasového a televizního vysílání Vlámského společenství nebo schválených Vlámským společenstvím, jejichž vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství, má povolení vysílat reklamu. Toto výhradní právo platí i pro nekomerční reklamu.“

8 V souladu s platnými ustanoveními byla Vlaamse Televisie Maatschappij (dále jen „VTM“ nebo „žalobkyně“), soukromá televizní společnost vysílající v nizozemštině a usazená ve Flandrech, na základě rozhodnutí vlámské vlády ze dne 19. listopadu 1987 schválena jako jediný soukromý subjekt televizního vysílání, jehož vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství, na dobu osmnácti let.

9 Na základě královské vyhlášky ze dne 3. prosince 1987, potvrzené rozhodnutím vlámské vlády ze dne 11. prosince 1991, bylo VTM uděleno rovněž povolení vysílat reklamu podle článku 80 kodexu na dobu osmnácti let.

10 Jiný subjekt televizního vysílání, jehož vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství, veřejnoprávní rozhlasová a televizní společnost Belgische Radio en Televisie Nederlands (dále jen „BRTN“), ovládaná Vlámským společenstvím, nemá povolení vysílat televizní reklamu.

11 VTM byla založena v roce 1987 devíti společníky, z nichž každý má podíl ve vlámském tisku a každý upsal společnosti kapitál ve výši 11,1 %.

12 V době podání této žaloby vlastnili kapitál společnosti VTM již jen čtyři akcionáři. Tři z nich jsou dceřinými společnostmi nizozemské skupiny Verenigde Nederlandse Uitgeverijen (dále jen „VNU“). Čtvrtý akcionář, společnost Vlaamse Media Holding (dále jen „VMH“), vlastní 55,55 % akcií žalobkyně. První a třetí největší vlámskou

vydavatelskou skupinou, a sice Vlaamse Uitgevers Maatschappij NV a Concentra Holding NV, nejsou akcionáři VTM.

13 Podle původního znění nařízení z roku 1987 měla být většina akcií soukromého subjektu televizního vysílání, který vysílá pro celé Vlámské společenství, vyhrazena vydavatelům deníků a týdeníků v nizozemštině, kteří mají sídlo ve vlámském regionu nebo v regionu Brusel-hlavní město. Podmínka umístění sídla společníků ve Flandrech nebo v Bruselu byla zrušena, poté co ji Soudní dvůr prohlásil za neslučitelnou se Smlouvou (rozsudek ze dne 16. prosince 1992, Komise v. Belgie, C-211/91, Recueil, s. I-6757).

14 Dne 16. prosince 1994 VT4 Ltd (dále jen „VT4“), společnost podle anglického práva se sídlem v Londýně, která vysílá programy určené vlámským divákům prostřednictvím satelitu, podala ke Komisi stížnost na zvýhodnění VTM udělením výhradního práva na vysílání televizní reklamy ve Flandrech.

15 Dne 13. července 1995 vyzvala Komise belgickou vládu, aby objasnila své stanovisko ke slučitelnosti vlámských právních předpisů, které udělují společnosti VTM výhradní právo na vysílání televizní reklamy ve Flandrech, s článkem 90 Smlouvy o ES (nyní článek 86 ES) ve spojení s článkem 59 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 49 ES). Nakonec dospěla k závěru, že tyto právní předpisy nejsou v rozporu s pravidly Společenství týkajícími se volného pohybu služeb, jelikož nezakazují televizním stanicím usazeným v jiných členských státech vysílat reklamní sdělení určená vlámské veřejnosti.

16 Dne 10. ledna 1997 sdělila Komise belgické vládě důvody, pro které se jí výhradní právo udělené VTM jeví jako neslučitelné s čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 43 ES), a vyzvala ji, aby v této souvislosti předložila vyjádření.

17 Vlámské orgány odpověděly na tento dopis Komise dne 11. února 1997.

18 Současně s řízením uvedeným výše v bodě 16 oznámila Komise dne 15. května 1997 belgickým orgánům odůvodněné stanovisko týkající se podmínky, že 51 % základního kapitálu soukromého subjektu televizního vysílání, jehož vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství, musí být v držení vydavatelů deníků a týdeníků v nizozemštině.

19 Dne 26. června 1997 přijala Komise rozhodnutí 97/606/ES podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy o ES o výhradním právu na vysílání televizní reklamy ve Flandrech (Úř. věst. L 244, s. 18, dále jen „napadené rozhodnutí“), jehož článek 1 stanoví:

„Čl. 80 druhý pododstavec a čl. 41 bod 1) kodexu vlámských pravidel pro televizní a rozhlasové vysílání, reklamu, sponzorování a kabelové vysílání, které stanoví, že vlámská vláda může povolit vysílání určené pro celé Vlámské společenství a vysílání komerční a nekomerční televizní reklamy určené pro toto společenství pouze jednomu soukromému subjektu televizního vysílání (v projednávaném případě soukromé televizní společnosti VTM), jakož i rozhodnutí vlámské exekutivy ze dne 19. listopadu 1987 a královská vyhláška ze dne 3. prosince 1987 (ratifikované rozhodnutím vlámské exekutivy ze dne 11. prosince 1991), na jejichž základě byla VTM schválena jako jediná soukromá televizní společnost, jejíž vysílání je určeno pro celé Vlámské společenství, a získala povolení vkládat komerční reklamu do svých programů, jsou neslučitelné s čl. 90 odst. 1 Smlouvy o ES ve spojení s článkem 52 této smlouvy.“

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení

20 Návrhem podaným kanceláří Soudu dne 6. října 1997 podala žalobkyně projednávanou žalobu.

21 Podle článku 14 jednacího řádu Soudu a na návrh prvního senátu rozhodl Soud po vyslechnutí účastníků řízení v souladu s článkem 51 uvedeného jednacího řádu o předání věci rozšířenému soudnímu kolegiu.

22 Na základě zprávy soudce zpravodaje rozhodl Soud (první rozšířený senát) o zahájení ústní části řízení a v rámci procesních organizačních opatření požádal účastníky řízení, aby odpověděli na několik písemných otázek a předložili určité dokumenty. Účastníci řízení žádosti vyhověli.

23 Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na otázky Soudu byly vyslechnuty na jednání konaném dne 20. listopadu 1998.

24 Žalobkyně navrhuje, aby Soud:

- zrušil napadené rozhodnutí;
- uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

25 Komise navrhuje, aby Soud:

- žalobu zamítl;
- uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

K věci samé

26 Na podporu své žaloby se žalobkyně dovolává pěti žalobních důvodů vycházejících zaprvé z porušení práv obhajoby, zadruhé z porušení zásady ochrany legitimního očekávání a zásady právní jistoty, jakož i povinnosti předvídatosti a obezřetnosti, zatřetí z porušení čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 52 Smlouvy, začtvrté ze zneužití pravomoci a zapáté z porušení článku 190 Smlouvy o ES (nyní článek 253 ES).

K prvnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení práv obhajoby

K první části prvního žalobního důvodu

— Stručný popis argumentace účastníků řízení

27 V rámci první části tohoto žalobního důvodu žalobkyně v podstatě tvrdí, že podnik, který je příjemcem státního opatření ve smyslu čl. 90 odst. 1 Smlouvy, není třetí osobou v rámci řízení vedoucího k přijetí rozhodnutí podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy. Proto by měla být tomuto podniku přiznána stejná práva obhajoby, jaká jsou přiznána dotčenému členskému státu. Tomuto podniku by tedy před přijetím rozhodnutí na základě tohoto ustanovení měl být předán nejen přesný a úplný popis námitek adresovaných dotčenému členskému státu, ale rovněž veškerá vyjádření předložená zúčastněnými třetími osobami (rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 1992, Nizozemsko a další v. Komise, C-48/90 a C-66/90, Recueil, s. I-565, body 45 a 46). V projednávaném případě tomu tak nebylo, neboť žalobkyni nebyly předány ani kopie stížnosti podané VT4, ani připomínky vlámské vlády k námitkám oznámeným Komisí. Krom toho tvrdí, že z těchto připomínek (bod 13 odůvodnění rozhodnutí) Komise vycházela při zpochybnění odůvodněnosti výhradního práva.

28 Ve své replice žalobkyně tvrdí, že mezi právy obhajoby členského státu dotčeného rozhodnutím přijatým na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy a právy obhajoby podniků, které jsou příjemci napadeného státního opatření, nelze činit rozdíly. Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku Nizozemsko a další v. Komise nevyloučil možnost, že podnik, který je příjemcem sporného státního opatření, může mít stejná práva obhajoby jako podnik, jemuž je určeno rozhodnutí přijaté na základě článku 85 Smlouvy o ES (nyní článek 81 ES) nebo článku 86 Smlouvy o ES (nyní článek 82 ES).

29 Krom toho tvrdí, že Komise uznává, že žalobkyně se z věcného hlediska nachází v postavení srovnatelném s postavením členského státu, jemuž je určeno napadené rozhodnutí. Zaprvé, z odůvodnění rozhodnutí totiž vyplývá, že belgické orgány a žalobkyně byly, pokud jde o práva obhajoby, posuzovány stejně. Zadruhé, Komise oznámila rozhodnutí belgickým orgánům a žalobkyni. Zatřetí, nebyla-li zpochybněna přípustnost žaloby, znamená to, že Komise uznává, že žalobkyně je v souladu s čl. 173 čtvrtým pododstavcem Smlouvy o ES (nyní po změně článek 230 čtvrtý pododstavec ES) rozhodnutím bezprostředně a osobně dotčena a že toto rozhodnutí má tedy bezprostřední dopad na její právní postavení, jako by byla osobou, jíž je určeno.

30 Žalobkyně konečně tvrdí, že Komise v rámci řízení o monopolu veřejnoprávní rozhlasové stanice na rozhlasové vysílání ve Flandrech vyzvala podniky, které jsou příjemci státního opatření, aby před zahájením formálního řízení předložily své připomínky k obsahu stížnosti namířené proti tomuto monopolu.

31 Komise popírá, že porušila práva obhajoby žalobkyně. Domnívá se, že argumentace žalobkyně nerespektuje dosah výše uvedeného rozsudku Nizozemsko a další v. Komise a zvláštní povahu řízení založeného na čl. 90 odst. 3 Smlouvy. Soudní dvůr totiž jasně rozlišil práva obhajoby členského státu dotčeného rozhodnutím přijatým podle tohoto ustanovení na straně jedné od práv obhajoby podniků, které jsou přímými příjemci zpochybněného státního opatření, na straně druhé.

— Závěry Soudu

32 Článek 90 odst. 1 Smlouvy ukládá členským státům, pokud jde o veřejnoprávní podniky a podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, povinnost nepřijímat a neponechávat v platnosti opatření odporující pravidlům Smlouvy, zejména pravidlům stanoveným v článku 6 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 12 ES) a člancích 85 až 94 Smlouvy o ES (nyní článek 89 ES) včetně.

33 Článek 90 odst. 3 Smlouvy svěřuje Komisi dohled nad tím, zda členské státy dodržují povinnosti, které jim byly uloženy, pokud jde o podniky uvedené v odstavci 1, a výslovně ji svěřuje pravomoc zasáhnout za tímto účelem přijetím směrnic nebo rozhodnutí. Právní akty přijaté Komisí na základě tohoto ustanovení, ať už se jedná o směrnice nebo o rozhodnutí, jsou určeny dotčeným členským státům.

34 Jak již Soudní dvůr rozhodl, čl. 90 odst. 3 Smlouvy svěřuje Komisi pravomoc prostřednictvím rozhodnutí konstatovat, že určité státní opatření je neslučitelné s pravidly Smlouvy, a uvést opatření, která musí členský stát, jemuž je rozhodnutí určeno, přijmout, aby splnil povinnosti vyplývající z práva Společenství (výše uvedený rozsudek Nizozemsko a další v. Komise, bod 28). Z uvedeného vyplývá, že řízení vedoucí k přijetí rozhodnutí podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy je řízení zahájené proti dotčenému členskému státu a že v důsledku toho je každý podnik uvedený v čl.

90 odst. 1 Smlouvy třetí osobou v rámci tohoto řízení. Již z tohoto samotného důvodu, a na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, se podnik, který je příjemcem napadeného státního opatření, v rámci řízení podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy nenachází v obdobném postavení jako podnik, který je předmětem řízení, v němž se zjišťuje porušení článku 85 nebo 86 Smlouvy.

35 Podle ustálené judikatury představuje dodržování práv obhajoby v každém řízení, které je zahájeno vůči osobě a které může vést k aktu nepříznivě zasahujícímu do právního postavení této osoby, základní zásadu práva Společenství a musí být zajištěno i v případě, že neexistuje žádná právní úprava týkající se dotčeného řízení (viz zejména výše uvedený rozsudek Nizozemsko v. Komise, bod 44). Tato zásada vyžaduje, aby dotčený členský stát před přijetím rozhodnutí podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy, které mu bude oznámeno, obdržel přesný a úplný popis námitek, které má Komise v úmyslu proti němu uplatnit, a aby mu bylo umožněno užitečně vyjádřit stanovisko k vyjádřením předloženým zúčastněnými třetími osobami (výše uvedený rozsudek Nizozemsko a další v. Komise, body 45 a 46).

36 Z rozsudku Nizozemsko a další v. Komise (body 50 a 51) vyplývá, že podnik uvedený v čl. 90 odst. 1 Smlouvy, který je přímým příjemcem napadeného státního opatření a je jmenovitě uveden v použitelném právu, na který se výslovně vztahuje sporné rozhodnutí a který nese přímé hospodářské důsledky tohoto rozhodnutí, má právo být v průběhu řízení vyslechnut Komisí.

37 Dodržování práva být vyslechnut vyžaduje, aby Komise formálně sdělila podniku, který je příjemcem napadeného státního opatření, konkrétní námitky, které vznášejí proti tomuto opatření, jak je vyjádřila ve výzvě dopisem adresované členskému státu a případně ve veškeré pozdější korespondenci, a aby tomuto podniku umožnila užitečně vyjádřit stanovisko k těmto námitkám. Dodržování výše uvedeného práva však nevyžaduje, aby Komise umožnila podniku, který je příjemcem státního opatření, vyjádřit stanovisko k připomínkám členského státu, proti kterému bylo zahájeno řízení, v odpovědi na námitky, které mu byly adresovány, nebo v odpovědi na vyjádření třetích zúčastněných osob, ani aby Komise tomuto podniku formálně předala kopii stížnosti, která vedla k zahájení řízení.

38 V projednávaném případě je nesporné, že VTM je podnik, kterému bylo uděleno výhradní právo na vysílání televizní reklamy určené pro Vlámské společenství, že je jmenovitě uveden ve vlámských právních předpisech, že se na něj výslovně vztahuje napadené rozhodnutí a že přímo nese hospodářské důsledky tohoto rozhodnutí.

39 Ze spisu rovněž vyplývá, že Komise dopisem ze dne 10. ledna 1997 vyzvala belgickou vládu k tomu, aby předložila připomínky k námitkám připojeným k tomuto dopisu a vycházejícím z neslučitelnosti výhradního práva uděleného VTM s čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy. Vlámská vláda předložila své připomínky k těmto námitkám dopisem ze dne 11. února 1997.

40 Kopie této výzvy dopisem a popisu námitek byly předány žalobkyni. Žalobkyně je obdržela nejpozději dne 20. března 1997. Dopisem ze dne 16. května 1997 předložila žalobkyně Komisi své připomínky v předepsané dvouměsíční lhůtě.

41 Vzhledem k tomu, že žalobkyně nezpochybnuje, že Komise přijala napadené rozhodnutí až poté, co bylo žalobkyni umožněno vyjádřit stanovisko k námitkám „proti monopolu v oblasti televizní reklamy ve Flandrech“ (odůvodnění napadeného rozhodnutí), ani že jsou tyto námitky shodné s námitkami uvedenými v napadeném rozhodnutí, je třeba učinit závěr, že žalobkyně byla řádně vyslechnuta. Skutečnost, že

možnost vyjádřit své stanovisko k námitkám Komise měly i belgické orgány, neznamená, na rozdíl od toho, co tvrdí VTM, že dotčený členský stát a podnik, který je příjemcem státního opatření, se nacházejí ve stejném procesním postavení, ani že mají v rámci řízení podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy stejná práva.

42 Krom toho nemůže žalobkyně platně tvrdit, že Komise vycházela při zpochybnění odůvodněnosti výhradního práva žalobkyně zejména z připomínek vlámské vlády. Z 13. bodu odůvodnění napadeného rozhodnutí jako celku totiž vyplývá, že Komise nejdříve uvedla stanovisko belgických orgánů k otázce, zda kulturně politické důvody odůvodňují „udělení monopolu na vysílání televizní reklamy společnosti VTM“ (13. bod první pododstavec), poté stanovisko žalobkyně (13. bod druhý pododstavec) a nakonec vyjádřila své vlastní stanovisko k této otázce (13. bod třetí až sedmý pododstavec).

43 Argument žalobkyně, že z přípustnosti její žaloby lze usuzovat na to, že se nachází v obdobném postavení jako adresát napadeného rozhodnutí, musí být rovněž odmítnut. Z dodržování podmínek přípustnosti žaloby na neplatnost podané právnickou osobou, které není rozhodnutí určeno, totiž nelze dovozovat, že tato právnická osoba požívá stejných práv obhajoby jako osoba, které je rozhodnutí určeno a proti níž bylo zahájeno řízení, které vede k přijetí aktu nepříznivě zasahujícímu do jejího právního postavení.

44 Konečně skutečnost, že v rámci řízení týkajícího se monopolu veřejnoprávní rozhlasové stanice na rozhlasové vysílání ve Flandrech vyzvala Komise podniky, které jsou příjemci státního opatření, aby před zahájením formálního řízení předložily své připomínky k obsahu stížnosti namířené proti tomuto monopolu, nemůže ovlivnit legalitu napadeného rozhodnutí. V důsledku toho musí být argument odmítnut jako nerelevantní.

45 S ohledem na výše uvedené musí být první část tohoto žalobního důvodu zamítnuta.

K druhé části prvního žalobního důvodu

— Stručný popis argumentace účastníků řízení

46 Žalobkyně tvrdí, že Komise předem rozhodla, že nezohlední její připomínky k oznámení námitek, jak dokazují dvě prohlášení ke slučitelnosti sporných státních opatření s právem Společenství, vydaná členem Komise odpovědným za otázky hospodářské soutěže dne 2. května 1996a dne 5. února 1997.

47 Komise toto tvrzení zpochybňuje a trvá na tom, že z uvedených veřejných prohlášení nelze vyvodit žádnou námitku, která by mohla ovlivnit legalitu napadeného rozhodnutí. Krom toho přijímá každé rozhodnutí přijaté podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy kolegium členů Komise.

— Závěry Soudu

48 Soud má za to, že argumentaci žalobkyně nelze přijmout.

49 Aniž je dotčena povinnost zachovávat profesní tajemství, kterou všem členům Komise ukládá článek 214 Smlouvy o ES (nyní článek 287 ES), je vyjádření názoru člena Komise pro záležitosti hospodářské soutěže k probíhajícímu řízení podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy, nakolik je striktně osobní a zdrženlivé, přičitatelné pouze tomuto členu Komise a nepředjímá stanovisko, které kolegium členů Komise zaujme na

závěr řízení. Podle článku 163 Smlouvy (nyní po změně článek 219 ES) se totiž fungování Komise řídí zásadou kolegiality. Tato zásada je založena na rovnosti členů Komise při účasti na přijímání rozhodnutí a předpokládá zejména, že rozhodnutí jsou projednávána společně (rozsudky Soudního dvora ze dne 23. září 1986, AKZO Chemie v. Komise, 5/85, Recueil, s. 2585, bod 30, a ze dne 15. června 1994, Komise v. BASF a další, C-137/92 P, Recueil, s. I-2555, bod 63).

50 V projednávaném případě je prvním dokumentem, jehož se dovolávala žalobkyně, zpráva vypracovaná p. Van Rompaeyem jménem komise pro sdělovací prostředky vlámského parlamentu ze slyšení člena Komise pro záležitosti hospodářské soutěže, které se konalo dne 2. května 1996. V dokumentu se zejména uvádí:

„Pokud jde o monopol VTM, evropský komisař trvá na svém stanovisku, že monopol není v souladu s evropskou právní úpravou. V současnosti probíhá v této věci řízení před Evropskou komisí po podání stížnosti společností VT4 podle článku 90 Smlouvy o ES“.

51 Z tohoto dokumentu, i když je čten ve světle slov řečníka, který vystoupil před vlámským parlamentem před projevem výše uvedeného člena Komise, vyplývá, že posledně jmenovaný se omezil na vyjádření „svého stanoviska“ a na oznámení, že probíhá šetření týkající se slučitelnosti výhradního práva uděleného společnosti VTM s právem Společenství.

52 Druhý dokument, článek z tisku ze dne 14. května 1997, tlumočí slova pana Van Rompuye, vlámského ministra pro sdělovací prostředky, ze dne 5. února 1997 takto:

„V únoru evropský komisař pro politiku hospodářské soutěže, Karel Van Miert, učinil slib, že nám na počátku května zašle oficiální výzvu.“

53 Ponechá-li se stranou skutečnost, že článek cituje slova člena Komise pouze nepřímou, a skutečnost, že výzvu, která je v článku zmíněna, je třeba chápat ve skutečnosti jako rozhodnutí Komise přijaté na závěr zahájeného řízení, nelze dotčené vyjádření považovat za vyjádření přičitatelné Komisi a „slib“ člena Komise daný vlámskému ministrovi pro sdělovací prostředky nelze v důsledku toho vykládat jinak, než jako možnost, že rozhodnutí prohlašující určité předpisy vlámské právní úpravy v audiovizuální oblasti za neslučitelné s čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 52 Smlouvy, bude s konečnou platností přijato v květnu 1997.

54 Krom toho není zpochybnováno, že výzva dopisem adresovaná belgické vládě podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy a konečné rozhodnutí založené na tomtéž ustanovení jsou rozhodnutí, která byla skutečně projednána společně.

55 Dále pak je třeba konstatovat, že v 13. bodu druhém pododstavci odůvodnění napadeného rozhodnutí jsou uvedeny některé argumenty VTM, zatímco odpovídající bod v příloze výzvy, a sice 12. bod, se o nich nezmiňuje. Z uvedeného vyplývá, že na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, Komise ve skutečnosti zohlednila vyjádření, které žalobkyně předložila.

56 Vzhledem k výše uvedenému musí být první žalobní důvod zamítnut v plném rozsahu.

Ke druhému žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady ochrany legitimního očekávání, zásady právní jistoty, jakož i povinnosti předvídatosti a obezřetnosti

Argumenty účastníků řízení

57 Žalobkyně nejprve připomíná, že Komise zahájila proti Belgickému království
několik řízení namířených proti právním předpisům platným ve Vlámském
společenství v audiovizuální oblasti.

58 Řízení zahájené v březnu 1990 na základě článku 169 Smlouvy o ES (nyní článek
226 ES) tak vedlo k vydání výše uvedeného rozsudku Komise v. Belgie. V onom
rozsudku Soudní dvůr shledal, že Belgické království tím, že vyhradilo 51 % kapitálu
soukromé televizní společnosti, jejíž vysílání je určeno pro celé Vlámské
společenství, vydavatelům deníků a týdeníků v nizozemském jazyce, kteří mají sídlo
v nizozemsky hovořícím regionu nebo v dvojjazyčném regionu Brusel-hlavní město,
nesplnilo povinnost, která pro něj vyplývá z článků 52 a 221 Smlouvy o ES (nyní po
změně článek 294 ES). Žádné jiné ustanovení nařízení z roku 1987 kromě výše
uvedeného ustanovení tedy nebylo považováno za odporující článku 52 Smlouvy.

59 Krom toho Komise v červenci 1995 vyzvala v rámci řízení podle čl. 90 odst. 3
Smlouvy belgické orgány k tomu, aby předložily své vyjádření ke slučitelnosti
výhradního práva uděleného žalobkyni s čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 59
Smlouvy. Toto řízení bylo nakonec ukončeno.

60 Vzhledem k tomu, že tato řízení umožnila Komisi přezkoumat legalitu nařízení
z roku 1987 jako celku z hlediska práva Společenství, žalobkyně tvrdí, že ustanovení
tohoto nařízení, která nebyla předmětem těchto řízení, lze považovat za jsoucí v
souladu se Smlouvou.

61 Tato situace vyvolala u žalobkyně podloženou naději, že Komise již nezpochybňuje
legalitu vlámské právní úpravy v audiovizuální oblasti z hlediska práva Společenství.

62 Z toho vyplývá, že Komise tím, že prohlásila výhradní právo udělené VTM za
protiprávní z hlediska čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy,
porušila zásadu ochrany legitimního očekávání podle práva Společenství (rozsudky
Soudního dvora ze dne 3. května 1978, Töpfer v. Komise, 112/77, Recueil, s. 1019,
bod 19, a ze dne 17. dubna 1997, de Compte v. Parlament, C-90/95 P, Recueil, s. I-
1999, body 39 a 40), podle které každý jednotlivec, který se nachází v situaci, z níž
vyplývá, že správa Společenství tím, že mu poskytla konkrétní ujištění, u něj
vyvolala podloženou naději, že má právo domáhat se ochrany legitimního očekávání
(rozsudek Soudu ze dne 16. října 1996, Efisol v. Komise, T-336/94, Recueil, s. II-
1343, bod 31).

63 Tímto postojem porušila Komise rovněž povinnost předvídatosti a obezřetnosti,
jakož i zásadu právní jistoty. Žalobkyně zdůrazňuje, že tato zásada bránila Komisi
v zahájení nového řízení proti sporným právním předpisům, jelikož slučitelnost
těchto právních předpisů s právem Společenství byla již dříve předmětem
důkladného přezkumu. Tato situace je srovnatelná se situací vnitrostátního soudu,
kterému zásada právní jistoty brání, aby položil předběžnou otázku týkající se
platnosti aktu Společenství, jestliže tento akt nebyl napaden ve lhůtě pro podání
žaloby, kterou stanoví Smlouva (rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 1994,
TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, Recueil, s. I-833, body 24 až 26).

64 Žalobkyně v replice odpovídá, že nepopírá přímý účinek čl. 90 odst. 1 a článku 52
Smlouvy a v důsledku toho ani možnost vnitrostátního soudu přezkoumávat legalitu
ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které již byly posouzeny Komisí, a
v případě potřeby je prohlásit za neslučitelné s výše uvedenými ustanoveními.
Naproti tomu povinnost náležité péče a zásada právní jistoty brání Komisi (a pouze
Komisi), aby zpochybnila slučitelnost výhradního práva uděleného VTM s právem

Společenství. Vzhledem k tomu, že v podmínkách nařízení upravujícího výhradní právo nedošlo k podstatné změně, která by odůvodňovala nové šetření Komise, stalo se výše uvedené výhradní právo po šetření ukončeném výše uvedeným rozsudkem Komise v. Belgie, pro Komisi konečným.

65 Podpůrná argumentace Komise, podle níž lze jen sotva očekávat, že pokaždé, když členský stát přijme opatření, které může porušovat jedno nebo více ustanovení práva Společenství, má okamžitě k dispozici veškeré informace potřebné k provedení úplné věcné a právní analýzy a k neprodlenému zahájení veškerých řízení, vychází z nesprávného výkladu povinnosti náležitě péče. Povinnost náležitě péče stanovená článkem 155 Smlouvy o ES (nyní článek 211 ES) vyžaduje, aby Komise po podání stížnosti neomezovala své šetření pouze na části vnitrostátního opatření uvedené ve stížnosti nebo pouze na ustanovení práva Společenství uplatňovaná v této stížnosti, nýbrž aby přezkoumala celé vnitrostátní opatření z hlediska práva Společenství jako celku.

66 Žalobkyně má za to, že Komise měla být při běžně pečlivém čtení vlámské právní úpravy v audiovizuální oblasti schopna v rámci řízení podle článku 169 Smlouvy ukončeného výše uvedeným rozsudkem Komise v. Belgie určit, že nařízení z roku 1987 stanoví výhradní právo ve prospěch VTМ; v opačném případě nesplnila svou povinnost náležitě péče, takže přijetí napadeného rozhodnutí představuje ve vztahu k žalobkyni porušení zásady ochrany legitimního očekávání. Žalobkyně ani nevylučuje, že Komise v průběhu téhož řízení konstatovala existenci výhradního práva a přezkoumala jeho slučitelnost se Smlouvou. V takovém případě posouzení slučitelnosti tohoto výhradního práva se Smlouvou, které Komise provedla v rámci řízení zahájeného v projednávaném případě, představuje porušení zásady ochrany legitimního očekávání ve vztahu k žalobkyni, takže tato se může oprávněně dovolávat zásady právní jistoty, aby dosáhla zrušení napadeného rozhodnutí.

67 Na podporu druhé části této alternativy se žalobkyně dovolává odůvodněného stanoviska zasláního Komisí belgické vládě dne 13. února 1991, které se týkalo usazení jako podmínky pro schválení soukromého subjektu televizního vysílání a podle něhož:

„Prostředky zvolené Vlámským společenstvím pro dosažení tohoto cíle nejsou slučitelné s právem Společenství. Je sice pravda, že článek 90 Smlouvy dovoluje členským státům udělit zvláštní práva subjektům vysílání, jak vyplývá z rozsudku Soudního dvora ze dne 30. dubna 1974, Sacchi (155/73, Recueil, s. 409), tento článek však stanoví, že členské státy nemohou ponechávat v platnosti opatření odporující pravidlům Smlouvy. Jestliže se členský stát rozhodne udělit zvláštní práva společnosti podle soukromého práva, nemůže již zasahovat do kapitálové struktury této společnosti prostřednictvím opatření, které je v rozporu s články (52 a 221 Smlouvy) a které navíc nemůže být odůvodněno na základě veřejného pořádku s odkazem na článek 56 Smlouvy.“

68 Komise zpochybňuje argumentaci žalobkyně, podle níž Komise neměla zahájit řízení, které vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí; připustila tím totiž existenci práva uděleného v rozporu s ustanoveními Smlouvy s přímým účinkem.

69 Vzhledem k tomu, že ustanovení čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy mají přímý účinek, jejich použitelnost v žádném případě nezávisí na případných krocích Komise podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy. Neslučitelnost výhradního práva žalobkyně s právem Společenství mohla být tedy vnitrostátním soudem

konstatována kdykoliv. Nemůže tudíž existovat legitimní očekávání spočívající v tom, že nelze nikdy konstatovat neslučitelnost.

70 Komise podpůrně zdůrazňuje, že lze jen sotva očekávat, že pokaždé, když členský stát přijme opatření, které může porušovat jedno nebo více ustanovení práva Společenství, má okamžitě k dispozici veškeré informace potřebné k provedení úplné věcné a právní analýzy a k neprodlenému zahájení veškerých řízení.

Závěry Soudu

71 Podle ustálené judikatury je zásada ochrany legitimního očekávání součástí právního řádu Společenství (výše uvedený rozsudek Töpfer v. Komise, bod 19). Právo domáhat se ochrany legitimního očekávání se vztahuje na každého jednotlivce, který se nachází v situaci, z níž vyplývá, že správa Společenství u něj vyvolala podloženou naději, zejména tím, že mu poskytla konkrétní ujištění (rozsudek Soudu ze dne 14. září 1995, Lefebvre a další v. Komise, T-571/93, Recueil, s. II-2379, bod 72).

72 Ačkoliv Komise pro účely přezkumu slučitelnosti vlámské právní úpravy v audiovizuální oblasti s pravidly Smlouvy v průběhu několika let postupně zahájila a vedla řízení proti stejné, leč nezměněné právní úpravě, je v projednávaném případě nicméně třeba konstatovat, že jednak nebyla žalobkyní, jak sama na jednání uznala, poskytnuta žádná konkrétní ujištění ohledně legality ustanovení vlámské právní úpravy udělující VTM výhradní právo na vysílání televizní reklamy určené pro celé Vlámské společenství z hlediska čl. 90 odst. 1 a článku 52 Smlouvy, a že jednak Komise provedla přezkum slučitelnosti těchto právních předpisů s pravidly Smlouvy způsobem, který nemohl u žalobkyně vyvolat podloženou naději.

73 Výňatek z odůvodněného stanoviska oznámeného Komisí belgické vládě dne 13. února 1991, jehož se dovolává žalobkyně (viz bod 67 výše), neobsahuje nic, co by nasvědčovalo tomu, že Komise již v této době analyzovala soulad ustanovení dotčené právní úpravy udělující uvedené výhradní právo se všemi pravidly Smlouvy. Tento výňatek pouze potvrzuje obecné pravidlo, podle kterého udělení zvláštních nebo výlučných práv není zakázáno, pokud není porušeno žádné ustanovení Smlouvy, a skutečnost, že členský stát „již nemůže zasahovat do kapitálové struktury“ podniku s takovými právy „prostřednictvím opatření, které je v rozporu s články 52 a 221 Smlouvy“. Stanovisko vyjádřené v odůvodněném stanovisku proto nepředstavuje ujištění poskytnuté Komisí a nemohlo tedy u žalobkyně vyvolat podloženou naději, že slučitelnost výhradního práva stanoveného ve vlámské právní úpravě již nebude zpochybněna z hlediska pravidel Smlouvy.

74 Stejně tak nelze pokládat za konkrétní ujištění skutečnost, že Komise v rámci řízení, která zahájila před řízením, jež vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí, nezpochybnila slučitelnost výhradního práva z hlediska čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy. Je zapotřebí upřesnit, že tuto situaci nelze srovnávat se situací osoby chovající podložené naděje v legalitu správního aktu, který je v její prospěch (výše uvedený rozsudek de Compte v. Parlament). Zjištění neslučitelnosti vnitrostátních právních předpisů s právem Společenství tudíž nelze srovnávat se zrušením správního aktu, do jehož legality vkládala osoba své legitimní očekávání.

75 Pokud jde o argument žalobkyně, že Komise nesplnila povinnost předvídatosti a obezřetnosti, je třeba připomenout, že podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy „Komise dohlíží

na provádění tohoto článku a vydává podle potřeby členským státům potřebné směrnice a rozhodnutí“. Krom toho je Komise v souladu s články 155 a 169 Smlouvy strážkyní legality Společenství. Jako taková má za úkol v obecném zájmu Společenství dbát na uplatňování Smlouvy členskými státy a nechat určit existenci případných nesplnění povinností, které z ní vyplývají, za účelem jejich nápravy (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. dubna 1974, Komise v. Francie, 167/73, Recueil, s. 359, bod 15). Je tedy věcí Komise, aby posoudila vhodnost podání žaloby proti členskému státu na základě článku 169 nebo čl. 90 odst. 2 Smlouvy, aby určila ustanovení, která porušil, a aby zvolila dobu, kdy proti němu zahájí řízení (pokud jde o článek 169 Smlouvy, viz rozsudek Soudního dvora ze dne 18. června 1998, Komise v. Itálie, C-35/96, Recueil, s. I-3851, bod 27). V této souvislosti je třeba uvést, že ze znění čl. 90 odst. 3 Smlouvy a ze systematiky celého tohoto článku vyplývá, že Komise má rozsáhlou posuzovací pravomoc v oblasti, jíž se týkají odstavce 1 a 3 tohoto článku, a to jak pokud jde o kroky, které považuje za nezbytné učinit, tak pokud jde o prostředky vhodné pro tento účel (rozsudek Soudního dvora ze dne 20. února 1997, Bundesverband der Bilanzbuchhalter v. Komise, C-107/95 P, Recueil, s. I-947, bod 27).

76 Z uvedeného vyplývá, že má-li Komise za to, že vnitrostátní předpisy jsou v rozporu s jinými pravidly práva Společenství, než jsou pravidla, jejichž porušení odůvodnilo zahájení předchozích řízení, může zahájit nové řízení o nesplnění povinnosti s cílem nechat určit nová porušení, aby tak v plném rozsahu splnila úkoly, které jí ukládají články 155 a 169 Smlouvy (v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Komise v. Itálie, bod 28). Stejně tak může Komise, pokud konstatuje, že členský stát porušil článek 90 Smlouvy, přestože domnělá neslučitelnost vnitrostátní právní úpravy s právem Společenství již odůvodnila zahájení několika řízení, dotčenému členskému státu vydat vhodné rozhodnutí, aby zajistila provádění tohoto článku.

77 Vzhledem k tomu, že Komise není povinna přezkoumat legalitu vnitrostátní právní úpravy z hlediska všech pravidel Smlouvy jednorázově, argument, který žalobkyně odvozuje z povinností předvídatosti a obezřetnosti, které Komisi přísluší podle článku 155 Smlouvy při vedení řízení, musí být zamítnut.

78 Konečně, vzhledem k tomu, že žalobkyně neprokázala, že se jí od Komise dostalo ujištění o tom, že ustanovení vlámské právní úpravy týkající se udělování výhradního práva jsou slučitelná s čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy, a vzhledem k neexistenci zvláštních skutečností, na kterých by mohla založit očekávání, že tuto právní úpravu Komise strpí, nemůže platně tvrdit, že Komise tím, že zahájila řízení, které vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí, porušila zásadu právní jistoty.

79 Vzhledem k výše uvedenému musí být druhý žalobní důvod zamítnut.

Ke třetímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy

Argumenty účastníků řízení

80 Žalobkyně zpochybňuje, že ustanovení kodexu i jejich prováděcí opatření představují porušení čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy, protože mají „nezpochybnitelný ochranný cíl a účinek“ (12. bod odůvodnění napadeného rozhodnutí).

81 V rámci první části žalobního důvodu zpochybňuje posouzení Komise týkající se odůvodnění dočasně uděleného výhradního práva.

82 Žalobkyně má za to, že otázka nezbytnosti, a tudíž i odůvodněnosti výhradního práva je předběžnou otázkou. Jestliže se totiž prokáže, že existují přijatelné důvody k tomu, aby členský stát udělil výhradní právo, veškeré námitky založené na právu na svobodu usazování a vztahující se ve skutečnosti pouze k účinku vyloučení, který je vlastní výhradnímu právu, se ukáží jako nerelevantní.

83 Soudní dvůr mimoto uznal, že cíle kulturní politiky představují cíle veřejného zájmu, které může členský stát legitimně sledovat tím, že vhodným způsobem vytvoří statut vlastních subjektů televizního vysílání (rozsudky Soudního dvora ze dne 5. října 1994, TV10, C-23/93, Recueil, s. I-4795, bod 19, a ze dne 26. června 1997, Familiapress, C-368/95, Recueil, s. I-3689, bod 18).

84 V projednávané věci však veřejné orgány v době liberalizace vlámského audiovizuálního prostředí přijaly ustanovení o udělení dočasného výhradního práva jedinému soukromému subjektu televizního vysílání z kulturně politických důvodů, a zvláště z důvodu zachování pluralismu a nezávislosti tisku.

85 Spuštění vysílání komerčního televizního kanálu ve Flandrech totiž nevyhnutně vedlo k přesunu reklamních investic z tisku do komerční televize.

86 Účinek nahrazení některých tradičních nosičů reklamy na značky vysíláním komerční televize, který byl významnější, než se předpokládalo, vedl ke ztrátě zisku v odvětví tisku. V období let 1988 až 1990 klesl podíl novin na trhu s komerční reklamou z 25 % na 17 % a podíl časopisů z 43 % na 24 %. Z tohoto poklesu měla prospěch komerční televize, jejíž podíl na trhu v roce 1990 činil 34 %. Taková ztráta zisku byla jen částečně kompenzována dividendami, které žalobkyně vyplatila vydavatelským skupinám, v jejichž držení je její základní kapitál. V důsledku toho se vlámský tisk přizpůsobil novým podmínkám hospodářské soutěže na trhu s reklamou. Vlámská politika v oblasti sdělovacích prostředků tak umožnila, aby byla provedena reorganizace, která se v kontextu liberalizace vlámského audiovizuálního trhu stala nevyhnutelnou, při současném zachování pluralitního a nezávislého tisku ve Flandrech, aniž by orgány veřejné správy musely vyplácet dotace, které by mohly vést k narušení hospodářské soutěže.

87 Žalobkyně dále popírá důvody, pro které má Komise za to, že neexistuje nutná souvislost mezi kulturní politikou, která má chránit pluralismus vlámského tisku na straně jedné, a udělením dočasného výhradního práva k provozování komerčního televizního kanálu ve Flandrech žalobkyni na straně druhé.

88 Zaprvé, z napadeného rozhodnutí vyplývá, že „kodex nezaručuje všem vydavatelům tisku v nizozemštině bez rozdílu právo stát se akcionářem VTM nebo získávat podíl na jejím zisku“ (13. bod čtvrtý pododstavec odůvodnění). V tomto ohledu žalobkyně zdůrazňuje, že všichni vydavatelé deníků a týdeníků v nizozemštině měli možnost získat podíl na kapitálu při jejím založení. Konkurenční znevýhodnění, kterým někteří z nich v současnosti trpí, tedy není přímým důsledkem výhradního práva uděleného žalobkyni, nýbrž přímým důsledkem jejich postoje. Komise dále neuvedla, kteří vydavatelé při založení společnosti žalobkyně neexistovali a vstoupili na vlámský trh s tiskem až po roce 1987. Tito případní noví vydavatelé rozhodně nebyli vystaveni negativním účinkům, které na reklamním trhu vyvolalo zahájení vysílání komerční televize a jimž byli vystaveni vydavatelé, kteří existovali již v době jejího založení, protože mohli již od počátku své činnosti stanovit nákladovou strukturu zohledňující snížení podílu tisku na trhu s reklamou.

89 Zadruhé, žalobkyně zpochybňuje argument, že „není zaručeno, že příjmy VTM z reklamy, které jsou mezi akcionáře rozdělovány podle výše jejich podílu na kapitálu společnosti, použijí akcionáři na podporu svých novin potýkajících se s případnými finančními obtížemi“ (13. bod čtvrtý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí). V této souvislosti zdůrazňuje, že svým akcionářům vyplácí dividendy, a nikoliv příjmy z reklamy, a že Komise neuvedla, k jakým dalším účelům lze tyto příjmy využít. Má-li být zaručen pluralismus tisku, je mimoto třeba, aby finance vydavatelství byly zdravé. Otázkou, která vystává, tedy není, zda finanční příjmy, které vydavatelé získávají na základě svého podílu, jsou přímo použity na financování vydavatelské činnosti, nýbrž zda tyto příjmy přispívají k posílení, případně k ozdravení finanční situace těchto vydavatelů. Žalobkyně se dovolává vývoje hospodářské situace novin *De Morgen*, aby dokázala účinnost vlámské mediální politiky.

90 Zatřetí, žalobkyně odmítá argument, že „podmínky stanovené kodexem ohledně struktury jediné soukromé televizní společnosti ve Flandrech, kterou schválila vlámská exekutiva, konkrétně vyhrazení 51 % kapitálu VTM vydavatelům tisku v nizozemštině, představují neúčinný prostředek k dosažení deklarovaného kulturního cíle, protože není vyloučeno, že kapitál VTM, a zejména vyhrazený 51% podíl, může být soustředěn v rukou jediného akcionáře na úkor zachování pluralismu v odvětví sdělovacích prostředků.“ (13. bod pátý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí). Vlámští zákonodárci ponechal na vydavatelích, aby se rozhodli, zda chtějí upsat kapitál žalobkyně, nebo nikoliv. Vyhrazení 51 % kapitálu žalobkyně poskytuje vydavatelům, kteří chtějí mít v její společnosti podíl, dostatečnou jistotu, že přesun příjmů tisku z reklamy ve prospěch televize příliš nepoznamená jejich finanční situaci.

91 Možnost, že některé vydavatelství získá většinový podíl ve společnosti žalobkyně, nenarušuje nutné spojení mezi uděleným výhradním právem na jedné straně a zachováním pluralismu vlámského tisku na straně druhé. Jednak je totiž výhradní právo udělené žalobkyni pouze dočasné a jednak nejsou dividendy vyplácené vydavatelství, které se stalo většinovým vlastníkem, ničím jiným než protihodnotou jeho investice do dalšího podílu, kterou zaplatí jiným vydavatelům prodávajícím svůj podíl, což těmto vydavatelům umožní investovat do zajištění budoucnosti svých novin.

92 Začtvrté, žalobkyně zpochybňuje tvrzení Komise, že „neexistuje důvod k domněnce, že v rámci Vlámského společenství může televizní kanál přežít pouze tehdy, má-li monopol na televizní reklamu“, což má být prokázáno tím, že žalobkyně zahájila vysílání druhého televizního kanálu (13. bod šestý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí). Toto tvrzení svědčí o neznalosti hospodářské reality vlámského audiovizuálního prostředí, které se vyznačuje úzkým trhem. Důsledky vstupu televizního kanálu VT4 na vlámský televizní trh na základě volného pohybu služeb dokazují, že komerční televize usazená ve Flandrech a splňující všechny podmínky stanovené zákonodárcem, může hospodařit se ziskem pouze v případě, že má výhradní právo na vysílání. Po vstupu VT4 na trh obrát žalobkyně v oblasti reklamy v roce 1996 poklesl v porovnání s rokem 1994 o 21,6 % a její likvidita se tím značně propadla.

93 Krom toho nemá žalobkyně monopol, zejména proto, že trh s televizní reklamou jako takový neexistuje. Životaschopnost komerční televize na vlámském trhu silně ovlivňují dva významné faktory. Zaprvé je žalobkyně již od svého založení

vystavena ostré konkurenci veřejnoprávního kanálu na trhu, který tvoří televizní diváci. Posledně jmenovaná má monopol na státní dotace a monopol na využívání vnitrostátních rozhlasových frekvencí spojený s časově neomezeným výhradním právem v oblasti reklamy. Zadruhé podléhá žalobkyně přísným programovým požadavkům a obchodním omezením uloženým vlámskými orgány. Za těchto okolností je dočasné výhradní právo nezbytné pro ziskovost žalobkyně, bez níž by vydavatelé neměli žádnou vyhlídku na finanční příjmy, jimiž by kompenzovali pokles příjmů z reklamy.

94 Skutečnost, že žalobkyně sama zahájila vysílání druhého televizního kanálu Kanaal 2, nemá vliv na odůvodněnost dočasného výhradního práva. Kanál VTM totiž zaznamenává ztráty, které lze vysvětlit tím, že jako protislužbu za výhradní právo, které jí bylo uděleno na 18 let, žalobkyně svou programovou nabídku přizpůsobila kvalitativním požadavkům vlámských orgánů.

95 Zapáté, žalobkyně zpochybňuje tvrzení, že výhradní právo není jakožto záruka pluralismu vlámského tisku odůvodněné, jelikož „vlámská vláda mohla použít jiná vhodná opatření, která méně brání hospodářské integraci“ (13. bod sedmý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí). Ponechá-li se stranou skutečnost, že Komise neuvedla, o jaká vhodná opatření by se mohlo jednat, výhradní právo udělené žalobkyni způsobuje jednoznačně méně narušení hospodářské soutěže než vyplácení přímých a nepřímých finančních podpor tisku. Na podporu svého tvrzení uvádí několik příkladů.

96 V druhé části žalobního prostředku žalobkyně zpochybňuje, že ustanovení kodexu i opravňující opatření jsou, jak vyplývá z výroku napadeného rozhodnutí, v rozporu s čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy, jelikož představují „skrytou diskriminaci“ a mají „ochranářský účinek“.

97 Článek 41 bod 1) kodexu (viz bod 4 výše) nepředstavuje skrytou diskriminaci již z toho důvodu, že může být schválen jen jediný soukromý televizní kanál vysílající pro Vlámské společenství. Ani z podmínek schválení tohoto soukromého subjektu, stanovených v článku 44 kodexu (viz bod 5 výše), nelze vyvodit závěr o existenci skryté diskriminace ve prospěch „vlámských“ nebo „belgických“ podniků. Skutečnost, že dvě zahraniční mediální skupiny upsaly prostřednictvím svých dceřiných společností 22,22 % základního kapitálu žalobkyně při jejím založení a že nizozemská mediální skupina VNU v současnosti ovládá 45 % jejího kapitálu, dokazuje, že podmínky schválení nebrání zahraničním podnikům v kapitálové účasti v neveřejnoprávní televizní společnosti. Podmínka, že 51 % podílů na kapitálu společnosti žalobkyně musí být v držení vydavatelů deníků a týdeníků v nizozemštině, nevylučuje zahraniční vydavatele takových tiskových periodik z účasti na tomto kapitálu.

98 Stejně tak nepředstavuje skrytou diskriminaci ani čl. 80 druhý pododstavec kodexu (viz bod 7 výše). Toto ustanovení nijak nebrání vlámským orgánům v tom, aby povolily soukromému televiznímu kanálu, jehož základní kapitál je výlučně v rukou zahraničních akcionářů, z nichž minimálně 51 % tvoří vydavatelé deníků a týdeníků v nizozemském jazyce, vysílat televizní reklamu určenou pro celé Vlámské společenství. Nařízení navíc neobsahuje žádné ustanovení o zániku tohoto výhradního práva v případě, že jeho držitele zčásti nebo zcela ovládne zahraniční podnik.

99 Pokud jde o opravňující opatření, konkrétně rozhodnutí vlámské vlády ze dne 19. listopadu 1987, kterým se žalobkyně schvaluje jako jediný komerční televizní kanál

vysílající pro celé Vlámské společenství, a královské nařízení ze dne 3. prosince 1987 (potvrzené rozhodnutím vlámské vlády ze dne 11. prosince 1991), kterým se jí povoluje vysílat reklamu, žalobkyně tvrdí, že překážka svobody usazování, která nutně vyplývá z výhradního práva, postihuje stejnou měrou belgické i zahraniční podniky, takže rozhodnutí schválit žalobkyni jako jediný komerční televizní kanál vysílající pro celé Vlámské společenství nezpochybňuje svobodu usazování.

100 Komise v odpovědi na první část žalobního důvodu uznává, že kulturní politika a zachování pluralismu tisku mohou představovat naléhavé důvody veřejného zájmu, které mohou odůvodnit omezení svobody usazování. Mezi takovou kulturní politikou, jejímž cílem je zachovat pluralismus vlámského tisku, na straně jedné a výhradním právem uděleným žalobkyni na straně druhé však neexistuje nutná souvislost. Kritizuje argumenty žalobkyně vztahující se k jednomu každému z důvodů uvedených v rozhodnutí.

101 V odpovědi na druhou část žalobního důvodu Komise uvádí, že žalobkyně zakládá svou kritiku na skutečnosti, že v rozhodnutí byly shledány dva odlišné druhy diskriminace. Komise však konstatovala pouze porušení čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy, a sice porušení vyplývající ze spojení právních předpisů, jimiž bylo zavedeno výhradní právo.

Závěry Soudu

102 Podle čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Soudu nelze v průběhu řízení předkládat nové důvody, ledaže by se tyto důvody zakládaly na skutkových a právních okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení.

103 Je tedy třeba nejprve přezkoumat, zda argumentace uplatněná žalobkyní v průběhu ústní části řízení, podle které je použití čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 52 Smlouvy „rozporné“, představuje, jak uvádí Komise, žalobní důvod, který byl poprvé uplatněn v průběhu řízení.

104 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že výtka vznesená žalobkyní v průběhu řízení je pouhým rozšířením argumentů, které předložila v rámci tohoto žalobního důvodu ve svém návrhu na zahájení řízení (viz bod 82 výše). Vzhledem k tomu, že nemůže být považována za nový žalobní důvod poprvé uplatněný v průběhu ústní části řízení, je tato výtka přípustná.

105 V napadeném rozhodnutí Komise konstatovala, že předpisy vlámské právní úpravy, které udělují VTM výhradní právo na vysílání televizní reklamy určené pro celé Vlámské společenství, jsou neslučitelné s čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy. Poukazuje totiž na to, že státní opatření, která právně zakládají toto právo, jsou neslučitelná s článkem 52 Smlouvy (druhý až 12. bod pátý pododstavec odůvodnění) a nejsou odůvodněna „naléhavými důvody obecného zájmu“ (13. bod sedmý pododstavec odůvodnění). V této souvislosti uvádí, že kulturní politika a zachování pluralismu tisku, jenž je spojen se svobodou projevu, sice mohou představovat naléhavé důvody obecného zájmu, které odůvodňují omezení svobody usazování (13. bod třetí pododstavec odůvodnění), ale vlámská právní úprava není způsobilá zaručit uskutečnění těchto cílů a překračuje meze toho, co je pro dosažení těchto cílů nezbytné (13. bod třetí až sedmý pododstavec odůvodnění). Komise totiž dospívá k závěru, že „se nedomnívá, že monopolizace příjmů VTM z reklamy je odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu“ (13. bod sedmý pododstavec odůvodnění).

106 Článek 90 odst. 1 Smlouvy stanoví: „Pokud jde o podniky veřejného práva a podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní a výlučná práva, tyto státy nepřijmou ani neponechají v platnosti opatření odporující pravidlům této smlouvy, zejména pravidlům stanoveným v člancích 6 a 85 až 94 včetně.“ I když toto ustanovení předpokládá existenci podniků, které mají určitá zvláštní nebo výlučná práva, přesto z něj nevyplývá, že všechna zvláštní a výlučná práva jsou nutně slučitelná se Smlouvou. Toto závisí na jednotlivých pravidlech, na která odkazuje čl. 90 odst. 1 Smlouvy (rozsudky Soudního dvora ze dne 19. března 1991, Francie v. Komise, C-202/88, Recueil, s. I-1223, bod 22, a ze dne 25. července 1991, Komise v. Nizozemsko, C-353/89, Recueil, s. I-4069, bod 34).

107 Z uvedeného vyplývá, že opatření přijatá členskými státy v souvislosti s podniky uvedenými v čl. 90 odst. 1 Smlouvy musí být, aniž by bylo dotčeno použití odstavce 2 tohoto článku, v souladu s pravidly Smlouvy, a zejména s čl. 52 prvním pododstavcem Smlouvy, který stanoví, že „v průběhu přechodného období budou postupně odstraněna omezení svobody usazování pro státní příslušníky jednoho členského státu na území státu druhého[...]"

108 Článek 90 odst. 1 ve spojení s článkem 52 Smlouvy se použije tehdy, představuje-li opatření přijaté členským státem omezení svobody usazování státních příslušníků jiného členského státu na jeho území a zvýhodňuje-li současně určitý podnik tím, že mu uděluje výhradní právo, pokud toto státní opatření nesleduje legitimní cíl slučitelný se Smlouvou a není trvale odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu, jako jsou kulturní politika a zachování pluralismu tisku (rozsudek Soudního dvora ze dne 25. července 1991, Collectieve Antennevoorziening Gouda, C-288/89, Recueil, s. I-4007, bod 23, a výše uvedený rozsudek Familiapress, bod 18). V takovém případě je navíc třeba, aby dotčené státní opatření bylo způsobilé zaručit uskutečnění cíle, který sleduje, a nepřekračovalo meze toho, co je pro dosažení tohoto cíle nezbytné (rozsudek Soudního dvora ze dne 31. března 1993, Kraus, C-19/92, Recueil, s. I-1663, bod 32).

109 Ve světle těchto úvah je argumentace žalobkyně, že k tomu, aby bylo udělení výhradního práva vždy odůvodněné, postačuje, aby k jeho udělení vedly přijatelné důvody (viz bod 82 výše), založena na nesprávném předpokladu a musí být odmítnuta. Přijmout tezi žalobkyně by navíc znamenalo tolik co znemožnit jakékoliv zpochybnění státního opatření, jímž se určitému podniku uděluje výhradní právo, pokud by bylo udělení tohoto práva na počátku odůvodněno, má-li se použít výraz žalobkyně, „přijatelnými důvody“. Stalo by se rovněž nemožným uplatnit na státní opatření, jímž se uděluje podniku výhradní právo, pravidla Smlouvy upravující základní svobody, i kdyby překážky způsobené tímto výhradním právem již nebyly odůvodněny naléhavým důvodem obecného zájmu.

110 Odmítnutím této argumentace žalobkyně se stává nerelevantní i její argumentace vztahující se k důvodům udělení výhradního práva v roce 1987 (viz body 84 až 86 výše). Vystává totiž otázka, zda naléhavý důvod obecného zájmu, kterým mohlo být odůvodněno omezení svobody usazování způsobené vstupem v platnost vnitrostátního opatření, jímž bylo v roce 1987 uděleno výhradní právo, dosud toto omezení odůvodňuje.

111 Krom toho jsou podle článku 1 napadeného rozhodnutí vykládaného ve světle jeho odůvodnění všechna státní opatření, která toto rozhodnutí uvádí, a sice čl. 80 druhý pododstavec a čl. 41 bod 1) kodexu, jakož i jejich prováděcí opatření, prohlášena za neslučitelná s čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy. Přístup

žalobkyně spočívající v samostatném přezkumu jednoho každého z dotčených ustanovení tedy nelze přijmout.

112 Komise se navíc nedopustila nesprávného právního posouzení, když konstatovala, že „monopol VTM na vysílání televizní reklamy určené vlámské veřejnosti se rovná vyloučení všech subjektů z jiných členských států, které by se chtěly usadit ve Flandrech nebo tam založit pobočku pro účely vysílání televizních reklamních sdělení určených vlámské veřejnosti v belgické televizní kabelové síti“ (12. bod druhý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí), a když se v důsledku toho domnívala, že vlámská právní úprava porušuje článek 52 Smlouvy.

113 Svoboda usazování stanovená v článku 52 Smlouvy zahrnuje, s výhradou stanovených výjimek a podmínek, přístup ke všem samostatně výdělečným činnostem a jejich výkon na území všech členských států, jakož i zakládání a řízení podniků a zřizování zastoupení, poboček a dceřiných společností (rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1995, Gebhard, C-55/94, Recueil, s. I-4165, bod 23). Pojem usazování ve smyslu Smlouvy je tedy velmi širokým pojmem, který v případě státního příslušníka Společenství zahrnuje možnost podílet se stálým a nepřetržitým způsobem na hospodářském životě jiného členského státu, než je jeho členský stát původu, těžit z této možnosti, a napomáhat tak v rámci Společenství k hospodářskému a sociálnímu prolnutí v oblasti samostatně výdělečných činností (týž rozsudek, bod 25). Z výše uvedeného rozsudku Kraus konečně vyplývá, že článek 52 brání všem vnitrostátním opatřením, která, i když se použijí bez diskriminace na základě státní příslušnosti, mohou státním příslušníkům Společenství bránit ve výkonu základních svobod zaručených Smlouvou nebo jej činit méně přitažlivým (v tomto smyslu bod 32 rozsudku).

114 V projednávané věci znemožňuje vlámská právní úprava, která přiznává VTM výhradní právo, konkurenční společnosti z jiného členského státu, která si přeje vysílat z Belgie televizní reklamu určenou pro celé Vlámské společenství, usazení v Belgii. Vzhledem k tomu, že toto zjištění je dostatečnou známkou existence překážky svobody usazování, není namístě přezkoumávat otázku, zda tato právní úprava představuje „skrytou diskriminaci mající ochrannářský účinek“ (12. bod šestý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí), což žalobkyně zpochybňuje v rámci druhé části žalobního důvodu. Naproti tomu je třeba přezkoumat, zda Komise prokázala, že tato překážka svobody usazování nemůže být odůvodněna naléhavým důvodem obecného zájmu. Žalobkyně totiž odmítá důvody, které Komise uvádí v napadeném rozhodnutí, aby dokázala, že neexistuje nutná souvislost mezi kulturní politikou, jejímž cílem je zachovat pluralismus vlámského tisku, na straně jedné a udělením dočasného výhradního práva na provozování komerčního televizního kanálu ve Flandrech žalobkyni na straně druhé.

115 Argumenty předložené žalobkyní (viz body 88 až 95 výše) však neumožňují učinit závěr, že posouzení Komise, jak je uvedeno ve 13. bodu druhém až čtvrtém pododstavci odůvodnění napadeného rozhodnutí, je nesprávné.

116 Zaprvé, jak právem zdůrazňuje Komise ve 13. bodu čtvrtém pododstavci odůvodnění napadeného rozhodnutí, přestože měli všichni vydavatelé možnost získat podíl na kapitálu společnosti žalobkyně v době jejího založení, někteří této příležitosti nevyužili a nemohou tedy požívat výhod vyhrazených vydavatelům, kteří se této operace zúčastnili. Krom toho nemohou požívat výhod spojených s upsáním kapitálu VTM ani nové subjekty vstupující na vydavatelský trh s nizozemským tiskem. Vydavatel, který nemá podíl na kapitálu společnosti VTM, nemůže být v důsledku

toho příjemcem dividend, které tato společnost vyplácí a které alespoň částečně pocházejí z příjmů z televizní reklamy. Jak na to poukazuje Komise v napadeném rozhodnutí, „výhradní právo udělené VTM tak zvýhodňuje pouze jednu skupinu vydavatelů na úkor ostatních“ (13. bod čtvrtý pododstavec odůvodnění).

117 Zadruhé, akcionáři žalobkyně, kteří jsou činní v odvětví vlámského tisku, mohou použít výnos z dividend vyplácených VTM podle svého uvážení. Nic jim tedy nebrání v tom, aby tento zisk vyplátili ve formě dividend svým vlastním akcionářům nebo aby jej použili na financování činností, které nijak nesouvisí s vlámským tiskem. Z uvedeného vyplývá, že Komise se ve 13. bodu čtvrtém pododstavci odůvodnění napadeného rozhodnutí právem domnívala, že předmětná státní opatření nepřispívají nutně k uskutečnění sledovaných cílů.

118 Zatřetí, žalobkyně nezpochybňuje, že vlámská právní úprava nebrání tomu, aby 51 % podílů na kapitálu VTM bylo v držení jediného vydavatele tisku v nizozemském jazyce. Podmínka vyhrazení většiny kapitálu žalobkyně tedy nezaručuje, že příjmy z televizní reklamy budou formou výplaty dividend rozděleny mezi alespoň dva vydavatele tisku v nizozemském jazyce, takže tato podmínka sama o sobě nezaručuje pluralismus vlámského tisku.

119 Začtvrté, žalobkyně zpochybňuje, že neexistuje důvod k domněnce, že soukromá televizní společnost může ve Flandrech přežít pouze tehdy, má-li monopol na televizní reklamu“, což má být prokázáno tím, že žalobkyně zahájila vysílání druhého televizního kanálu (13. bod šestý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí). Žalobkyně v tomto ohledu uvádí, že příjmy z televizní reklamy v průběhu posledních účetních období poklesly, zejména z důvodu konkurence televizního kanálu VT4. Pouhé zhoršení finančních výsledků však samo o sobě a bez dalších důkazů nemůže sloužit k prokázání toho, že tvrzení Komise je věcně nesprávné.

120 Argument žalobkyně vycházející ze státní dotace poskytované veřejnoprávní televizi BRTN, která podle žalobkyně odůvodňuje její výhradní právo, nelze přijmout. BRTN se totiž, jak na to poukazuje Komise, nachází ve zvláštním postavení, protože je pověřena poskytováním služby obecného hospodářského zájmu ve smyslu čl. 90 odst. 2 Smlouvy (14. bod druhý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí). Navíc ze skutečnosti, že je veřejnoprávní televize příjemcem státní dotace, nutně nevyplývá, že soukromému televiznímu kanálu musí být přiznáno výhradní právo na vysílání reklamy na celém dotčeném území.

121 Vzhledem k tomu, že žalobkyně nepředložila žádné důkazy, které by umožňovaly učinit závěr, že několik konkurenčních televizních kanálů není s to splnit právní úpravou stanovené programové požadavky, jichž se dovolává, musí být stejně tak odmítnut i argument žalobkyně vycházející z těchto požadavků.

122 Zapáté, žalobkyně zdůrazňuje, že podle tvrzení Komise není výhradní právo jakožto opatření, které má být zárukou pluralismu vlámského tisku, odůvodněné, jelikož „vlámská vláda mohla použít jiná vhodná opatření, která méně brání hospodářské integraci“ (13. bod sedmý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí). Je však třeba podotknout, že Komise tuto úvahu ve svém rozhodnutí neuvedla jako doplňující důvod, jímž chtěla prokázat neexistenci nutné souvislosti mezi sledovaným cílem a státním opatřením udělujícím společnosti VTM výhradní právo. Tato úvaha byla vyjádřena jako nutný důsledek, který vlámská vláda musí vyvodit, jestliže chce i nadále zajistit pluralismus po přijetí napadeného rozhodnutí, aniž by porušila čl. 90 odst. 1 a článek 52 Smlouvy. Komise navíc ve svých písemnostech

uvedla, že cíle kulturní politiky a podpory pluralismu tisku lze dosáhnout poskytováním dotací tisku. V této souvislosti uvedla, že takto by všichni vydavatelé mohli být příjemci dotací na základě kritérií souvisejících se sledovaným cílem a že dotace pro tisk by nevedly k omezení svobody usazování na jiném trhu, totiž na trhu s komerční televizí.

123 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že třetí žalobní důvod musí být zamítnut jako neopodstatněný.

Ke čtvrtému žalobnímu důvodu vycházejícímu ze zneužití pravomoci

Argumenty účastníků řízení

124 Žalobkyně tvrdí, že existují závažné a shodující se nepřímé důkazy, že napadené rozhodnutí je výsledkem zneužití pravomoci. Připomíná, že ustanovení nařízení z roku 1987 byla předmětem řízení, která byla postupně zahájena v roce 1990 podle článku 169 Smlouvy, v roce 1995 podle čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 59 Smlouvy a v roce 1996 podle čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy. Krom toho bylo dne 15. května 1997 belgickým orgánům oznámeno odůvodněné stanovisko týkající se podmínky vyhrazení většiny základního kapitálu společnosti žalobkyně vydavatelům deníků a týdeníků v nizozemském jazyce.

125 Současné řízení náleží k sérii řízení, která Komise zahájila proti nařízení z roku 1987. V této souvislosti zdůrazňuje, že čl. 90 odst. 3 Smlouvy neukládá Komisi povinnost „zahájit postup proti“ výhradním právům, nýbrž ponechává jí naopak širokou posuzovací pravomoc (viz mimo jiné rozsudek Soudu ze dne 9. ledna 1996, Koelman v. Komise, T-575/93, Recueil, s. II-1).

126 Skutečnost, že akt Společenství vykazuje závažný nedostatek předvídavosti a obezřetnosti orgánu, který jej přijal, se rovná nedodržení právního účelu, pro který byla tomuto orgánu udělena pravomoc přijmout uvedený akt (rozsudek Soudního dvora ze dne 21. června 1958, Wirtschaftsvereinigung Eisen- und Stahlindustrie a další v. Vysoký úřad, 13/57, Recueil, s. 261, 294). Všechna výše uvedená řízení svědčí o zjevném nedostatku předvídavosti a obezřetnosti ze strany Komise, což postačuje k určení existence zneužití pravomoci.

127 Zahájení nových řízení Komisí podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy po vydání výše uvedeného rozsudku Komise v. Belgie ukazuje, že tato řízení vycházejí z jiných zájmů než ze snahy orgánu plnit úkol strážkyně Smlouvy. Stejně posouzení platí pro tato řízení i v případě, že se na ně nahlíží jako na samostatná řízení. V tomto ohledu žalobkyně zdůrazňuje, že Komise učinila obrat, když nenadále konstatovala neslučitelnost ustanovení kodexu s čl. 90 odst. 1 a článkem 52 Smlouvy, ačkoliv dříve konstatovala jejich slučitelnost s čl. 90 odst. 1 a článkem 59 Smlouvy. Jediným cílem Komise je tedy podkopat výhradní právo udělené žalobkyni.

128 Na podporu těchto tvrzení žalobkyně uvádí, že vlámská Socialistická strana, která byla v době přípravných prací, které vedly k přijetí nařízení z roku 1987, v opozici, se příkře stavěla proti liberalizaci audiovizuálního prostředí ve Flandrech prostřednictvím zřízení komerčního televizního kanálu s dočasným výhradním právem. Předpokládá, že vlámská Socialistická strana podala stížnost a stála tedy za řízením, ve kterém byl vydán výše uvedený rozsudek Komise v. Belgie. Předsedou vlámské Socialistické strany byl v letech 1978 až 1988 současný člen Komise pro záležitosti hospodářské soutěže.

129 Dojem žalobkyně posiluje skutečnost, že rozhodnutí nedávno přijaté v této oblasti se zakládá na dokonalé součinnosti mezi vlámským ministrem pro televizní a rozhlasové vysílání a členem Komise pro záležitosti hospodářské soutěže. Jejich veřejná prohlášení jsou v dokonalé shodě; ministr má v úmyslu ukončit platnost výhradního práva uděleného žalobkyni, avšak v zájmu předejití případné žalobě na náhradu škody ze strany žalobkyně chce, aby Komise přijala rozhodnutí prohlašující toto právo za neslučitelné s právem Společenství.

130 Komise má za to, že v projednávaném případě zjevně nejsou splněny podmínky nezbytné k tomu, aby byl akt stížen vadou spočívající ve zneužití pravomoci.

Závěry Soudu

131 Rozhodnutí je stíženo vadou spočívající ve zneužití pravomoci pouze tehdy, pokud se na základě objektivních, relevantních a shodujících se nepřímých důkazů jeví, že bylo přijato za výlučným nebo alespoň rozhodujícím účelem dosažení jiného cíle, než jsou uváděné cíle, nebo vyhnutí se postupu zvláště upravenému Smlouvou pro vyrovnání se s okolnostmi daného případu (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. května 1998, Windpark Groothusen v. Komise, C-48/96 P, Recueil, s. I-2873, bod 52, a rozsudek Soudu ze dne 6. dubna 1995, Ferriere Nord v. Komise, T-143/89, Recueil, s. II-917, bod 68).

132 Vzhledem k tomu, že Komise má posuzovací pravomoc při výkonu pravomoci, která jí přísluší na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy (viz bod 75 výše), nemůže jí být vytýkáno, že tuto pravomoc vykonávala v době, kterou považovala za vhodnou. Proto nelze pouze ze skutečnosti, že Komise zahájila řízení, které vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí, poté co byla zahájena další dvě řízení proti belgickým orgánům, vyvozovat závěr, že toto řízení bylo zahájeno za jiným účelem než za účelem ukončení skutečného porušování práva Společenství.

133 Krom toho údajné zneužití pravomoci zpochybňuje výkon pravomocí Komisí. Odeslání výzvy členskému státu a přijetí rozhodnutí podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy přísluší kolegiu členů Komise, a nikoliv jedinému z jejích členů. V důsledku toho jsou tvrzení žalobkyně, která zpochybňují postoj člena Komise pro záležitosti hospodářské soutěže k vlámské právní úpravě v audiovizuální oblasti s odvoláním na jeho politický postoj v minulosti, i za předpokladu, že by byl prokázán, nerelevantní.

134 Žalobkyně se mimoto nemůže účinně dovolávat výše uvedeného rozsudku Wirtschaftsvereinigung Eisen- und Stahlindustrie a další v. Vysoký úřad. V této věci vytýkal jeden ze žalobců v rámci žalobního důvodu vycházejícího ze zneužití pravomoci Vysokému úřadu, že hrubě nerespektoval některé cíle uvedené ve Smlouvě o ESUO, když „napadenými ustanoveními brzdil rozvoj některých výrobních prostředků“. V této souvislosti měl Soudní dvůr za to, že je třeba přezkoumat, zda „tato ustanovení v tomto ohledu nesvědčí o nepřijatelném důvodu nebo o závažném nedostatku obezřetnosti, který se rovná nedodržení účelu zákona, a zda v tomto ohledu neupřednostňují určité zákonné cíle na úkor některých jiných v rozsahu neodůvodněném okolnostmi“. V projednávaném případě se žalobkyně pouze dovolává této judikatury, aniž by uvedla, který jiný cíl uvedený ve Smlouvě, než je cíl legality Společenství, Komise nerespektovala při přijímání napadeného rozhodnutí.

135 Z uvedeného vyplývá, že tvrzení žalobkyně nepředstavují nepřímé důkazy umožňující učinit závěr, že řízení, jež vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí, bylo

zahájeno za jiným účelem než za účelem ukončení skutečného porušování práva Společenství.

136 V důsledku toho není čtvrtý žalobní důvod opodstatněný a musí být zamítnut.

K pátému žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení článku 190 Smlouvy

Argumenty účastníků řízení

137 Žalobkyně zaprvé uvádí, že v případě, kdy se Komise rozhodne jít novou cestou a přijme rozhodnutí, které překračuje rámec dřívější rozhodovací praxe, je její povinnost uvést odůvodnění širší a přísluší jí výslovně rozvinout své úvahy (rozsudek Soudního dvora ze dne 26. listopadu 1975, Papiers Peints v. Komise, 73/74, Recueil, s. 1491, bod 31).

138 Napadené rozhodnutí tudíž bývalo mělo být odůvodněno konkrétními důvody, neboť se jednalo o první případ rozhodnutí o protiprávnosti výhradního práva podle čl. 90 odst. 1 a 2 a článku 52 Smlouvy. Rozhodnutí Komise 85/276/EHS ze dne 24. dubna 1985 o pojištění veřejného majetku v Řecku a úvěrů poskytovaných řeckými státními bankami (Úř. věst. L 152, s. 25), jehož se dovolává žalovaná, se netýkalo pouze použití čl. 90 odst. 1 a článku 52 Smlouvy, nýbrž zakládalo se rovněž na čl. 3 písm. f) a člancích 85 a 86 Smlouvy o EHS.

139 Zadruhé, napadené rozhodnutí bývalo mělo být podrobně odůvodněno tím spíše, že se použití čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 52 Smlouvy jeví jako rozporné. Na jedné straně totiž čl. 90 odst. 1 Smlouvy v zásadě připouští přiznání a existenci výhradního práva, které zahrnuje vyloučení jednotlivců nebo podniků, které toto právo nemají. Na straně druhé článek 52 Smlouvy zakazuje veškerá opatření jednoho členského státu, která by mohla bránit usazování příslušníků druhého členského státu na jeho území nebo činit toto usazování méně přitažlivým, i když se toto opatření použije bez diskriminace na základě státní příslušnosti (výše uvedený rozsudek Kraus, bod 32). Neslučitelnost těchto dvou ustanovení tudíž vyplývá ze skutečnosti, že existence výhradního práva povoleného čl. 90 odst. 1 Smlouvy brání ve výkonu svobody usazování zahraničním podnikům, které toto právo nemají, ale chtějí vykonávat činnost v oblasti, na které se toto výhradní právo vztahuje. Vzhledem k tomuto zřejmému rozporu bývala měla Komise vysvětlit, proč výhradní právo, jehož existence je považována za slučitelnou s čl. 90 odst. 1 Smlouvy, najednou představuje zakázanou překážku výkonu svobody usazování.

140 Ve světle těchto úvah má žalobkyně za to, že účinek vyloučení (12. bod odůvodnění napadeného rozhodnutí) je vlastní výhradnímu právu, a nemůže tedy představovat dostačující důvod k tomu, aby bylo výhradní právo na vysílání televizní reklamy z území Vlámského společenství a určené pro celé Vlámské společenství prohlášeno za neslučitelné s článkem 52 Smlouvy.

141 Napadené rozhodnutí je rovněž nedostatečně odůvodněné proto, že z něho jasně nevyplývá, která část výroku se má opírat o úvahu, že „celý trh s televizní reklamou nebo alespoň jeho převážná část přináší prospěch domácímu hospodářství“ (12. bod čtvrtý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí). V této souvislosti z výroku napadeného rozhodnutí vyplývá, že jak ustanovení kodexu vztahující se k výhradnímu právu na vysílání komerční reklamy, tak prováděcí opatření udělující výhradní právo porušují čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy.

142 Komise zdůrazňuje, že napadené rozhodnutí není prvním případem použití čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 52 Smlouvy, a v podstatě tvrdí, že napadené rozhodnutí je dostatečně odůvodněné.

Závěry Soudu

143 Je třeba připomenout, že z odůvodnění vyžadovaného podle článku 190 Smlouvy musí jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak aby mohl soud Společenství vykonat svůj přezkum a zúčastněné osoby se mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí rozhodnutí (viz zejména rozsudek Soudu ze dne 7. listopadu 1997, Cipeke v. Komise, T-84/96, Recueil, s. II-2081, bod 46).

144 Z uvedeného vyplývá, že neexistence nebo nedostatečnost odůvodnění představuje žalobní důvod vycházející z porušení podstatných formálních náležitostí, jenž se jako takový liší od žalobního důvodu vycházejícího z nesprávného odůvodnění rozhodnutí, jehož přezkum spadá do přezkumu opodstatněnosti tohoto rozhodnutí (výše uvedený rozsudek Soudu Cipeke v. Komise, bod 47, a rozsudky ze dne 14. května 1998, Buchmann v. Komise, T-295/94, Recueil, s. II-813, bod 45, a Gruber + Weber v. Komise, T-310/94, Recueil, s. II-1043, bod 41). Jestliže má argument žalobkyně, že byla nesprávně kvalifikována jako „vnitrostátní podnik“, zpochybnit správnost odůvodnění napadeného rozhodnutí, je v tomto kontextu nerelevantní.

145 Žalobkyně tvrdí, že napadené rozhodnutí je nedostatečně odůvodněné, pokud jde o rozhodnutí o protiprávnosti výhradního práva uděleného vlámskými orgány na základě použití čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy.

146 Tak tomu však není. V 11. až 14. bodu odůvodnění napadeného rozhodnutí je uvedeno právní posouzení Komise. Zvláště 11. a 12. bod obsahují údaje, které umožňují porozumět úvahám, které Komisi vedly k použití čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy.

147 Z 11. bodu prvního pododstavce odůvodnění tak vyplývá, že „článek 90 sice předpokládá existenci podniků, které mají určitá zvláštní nebo výlučná práva, avšak nevyplývá z něj, že všechna zvláštní nebo výlučná práva jsou nutně slučitelná se Smlouvou“ a že „tato slučitelnost musí být posouzena s ohledem na různá pravidla, na která odkazuje čl. 90 odst. 1“. Komise v této souvislosti objasňuje, že VTM je soukromá společnost, které Vlámské společenství udělilo výhradní právo na vysílání televizní reklamy určené celé vlámské veřejnosti, a upřesňuje, že „toto právo vyplývá ze státního opatření“ (11. bod druhý pododstavce odůvodnění).

148 Poté co Komise připomněla obsah článku 52 Smlouvy, dále uvádí: „Monopol VTM na vysílání televizní reklamy určené vlámské veřejnosti se rovná vyloučení všech hospodářských subjektů z jiných členských států, které by se chtěly usadit ve Flandrech nebo tam založit pobočku pro účely vysílání televizních reklamních sdělení určených vlámské veřejnosti v belgické televizní kabelové síti.“ (12. bod druhý pododstavce odůvodnění). V tomto ohledu uvádí: „Skutečnost, že dotčená ustanovení jsou použitelná bez rozdílu jak na jiné podniky než VTM, usazené v Belgii, tak na podniky z jiných členských států, nemůže vyloučit zvýhodněné zacházení, jehož požívá VTM, z působnosti článku 52 Smlouvy.“ (12. bod třetí pododstavce odůvodnění).

149 Z toho vyplývá, že Komise jasně uvedla, že v projednávané věci se použije čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy, neboť sporná státní opatření na jedné straně udělují žalobkyni výhradní právo a na straně druhé jsou neslučitelná s článkem 52 Smlouvy.

150 Vzhledem k tomu, že Komise v napadeném rozhodnutí podrobně rozvinula své úvahy, není žalobkyně oprávněna dovolávat se judikatury, podle které v případě, že rozhodnutí zapadá do stálé rozhodovací praxe, může být odůvodněno stručně, zejména pomocí odkazu na tuto praxi, avšak překračuje-li rozhodnutí citelně rámec předchozích rozhodnutí, přísluší Komisi, aby výslovně rozvinula své úvahy (výše uvedený rozsudek *Papiers peints* a další v. Komise, bod 31, a rozsudek Soudu ze dne 27. října 1994, *Fiatagri a New Holland Ford* v. Komise, T-34/92, Recueil, s. II-905, bod 35). Komise se v žádném případě neodchýlila od svého předchozího rozhodnutí natolik, že by bývala měla své posouzení porušení čl. 90 odst. 1 a článku 52 Smlouvy odůvodnit ještě výslovněji. Komise totiž, jak sama uvádí, již použila článek 90 ve spojení s článkem 52 Smlouvy ve svém výše uvedeném rozhodnutí 85/276 ze dne 24. dubna 1985. Skutečnost, že Komise v tomto rozhodnutí odkazovala nejen na použití článku 90 ve spojení s článkem 52 Smlouvy, ale i na další ustanovení Smlouvy, aby mohla vyvodit závěr o neslučitelnosti předmětné vnitrostátní právní úpravy s právem Společenství, nic nemění na tom, že měla za to, že použití čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 52 Smlouvy je možné.

151 Konečně je třeba připomenout, že výrok napadeného rozhodnutí musí být chápán ve světle jeho odůvodnění (viz zejména rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, *Suiker Unie* a další v. Komise, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 11/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, body 122 až 124). Článek 1 napadeného rozhodnutí prohlašuje státní opatření, která jsou v něm uvedena, za „neslučitelná s čl. 90 odst. 1 Smlouvy ve spojení s článkem 52 Smlouvy“. V tomto ohledu z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že zjištěná neslučitelnost se nevztahuje na každý předpis vlámské právní úpravy jednotlivě, nýbrž na „spojení“ těchto předpisů (2. bod první pododstavec a 11. bod druhý pododstavec odůvodnění). Z toho vyplývá, že otázka, která část výroku se má opírat o tvrzení, že „celý trh s televizní reklamou nebo alespoň jeho převážná část přináší prospěch domácímu hospodářství“ (12. bod čtvrtý pododstavec odůvodnění napadeného rozhodnutí), je nerelevantní.

152 Z výše uvedeného vyplývá, že pátý žalobní důvod musí být zamítnut.

153 Z toho vyplývá, že žaloba musí být zamítnuta v plném rozsahu.

K nákladům řízení

154 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobkyně neměla ve sporu úspěch, je namístež uložit posledně uvedené náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

Soud (první rozšířený senát)

rozhodl takto:

- 1) **Žaloba se zamítá.**
- 2) **Žalobkyni se ukládá náhrada nákladů řízení.**